

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΒΟΡΕΙΟΥ
ΑΙΓΑΙΟΥ

Εγχειρίδιο Καινοτομίας

1 Πρόλογος

Το παρόν εγχειρίδιο έχει συγγράψει στο πλαίσιο του έργου «Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικού μηχανισμού για την υποστήριξη του επιχειρηματικού/παραγωγικού ιστού και την προώθηση της καινοτομίας στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου» με Αναθέτουσα Αρχή την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, κωδικό MIS 5050878 και Ανάδοχο την Εταιρεία ΕΕΟ Group..

Αντικείμενο του εν λόγω έργου αποτελεί η δημιουργία και η στελέχωση του Γραφείου Καινοτομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. Το Γραφείο Καινοτομίας στελεχώνεται από 5 επιστημονικά στελέχη και λειτουργεί υποστηρικτικά προς το έργο της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (Δι.Α.Π) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, η οποία έχει οριστεί ως ο περιφερειακός φορέας υποστήριξης της καινοτομίας, της έρευνας, της επιχειρηματικότητας, καθώς και ως ο υποστηρικτικός μηχανισμός παρακολούθησης και αποτίμησης των παρεμβάσεων της S3.

Το Γραφείο Καινοτομίας συνιστά κομβικό σημείο για το οικοσύστημα καινοτομίας της περιφέρειας. Το παρόν Εγχειρίδιο Καινοτομίας είναι προσαρμοσμένο στην πραγματικότητα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου και το ισχύον εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο.

2 Καινοτομία: Οξυγόνο αλλαγής και ανάπτυξης

«Καινοτομία» είναι η μετατροπή μιας ιδέας σε ένα εμπορεύσιμο προϊόν ή υπηρεσία, σε μια λειτουργική μέθοδο παραγωγής ή διανομής – νέα ή βελτιωμένη – ή ακόμη σε μια νέα μέθοδο παροχής υπηρεσιών και συνδέεται τόσο με τη διαδικασία όσο και με το αποτέλεσμα της παραγωγικής διαδικασίας. Οι καινοτομίες μπορεί να είναι «ριζικές» ή «βαθμιαίες». Ριζικές είναι οι καινοτομίες που προκαλούν σημαντικές διεθνείς αλλαγές, ενώ βαθμιαίες είναι αυτές που επηρεάζουν σε ηπιότερο βαθμό αλλά συνεχώς τη διαδικασία της αλλαγής.

Η καινοτομία προϊόντος είναι η υλοποίηση και εμπορευματοποίηση ενός προϊόντος με βελτιωμένα χαρακτηριστικά απόδοσης και η παροχή αντικειμενικά νέων ή βελτιωμένων υπηρεσιών στον καταναλωτή. Καινοτομία διαδικασίας θεωρείται η υιοθέτηση νέων ή σημαντικά βελτιωμένων μεθόδων παραγωγής ή και παράδοσης προϊόντων, που μπορούν να εμπεριέχουν αλλαγές στον εξοπλισμό ή στην οργάνωση της παραγωγής ή συνδυασμό των παραπάνω, όπως επίσης και να προέρχονται από τη χρήση νέας γνώσης.

Περισσότερες πληροφορίες για την θεωρία της Καινοτομίας:

<https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/growth.el.html>

3 Καινοτομία & Οικοσύστημα Καινοτομίας : Ποιοι συμμετέχουν;

Η έννοια της καινοτομίας βρίσκεται σε αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση με τρεις άξονες: τις νέες ιδέες, τον άνθρωπο και το θεσμικό πλαίσιο και παίζει καθοριστικό ρόλο στη χάραξη πολιτικών καθώς επηρεάζει καθοριστικά την οικονομία και συμβάλλει στη βελτίωση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και στο επίπεδο διαβίωσης συνολικά.

Η πολιτική της καινοτομίας εξελίσσεται ως μίγμα της επιστημονικής, τεχνολογικής και βιομηχανικής πολιτικής ενώ παράλληλα αποδεικνύει ότι η γνώση σε όλες τις μορφές της παίζει κυρίαρχο ρόλο στην οικονομική πρόοδο. Η καινοτομία βρίσκεται στο επίκεντρο της βασισμένης στη γνώση οικονομίας, του τεχνολογικού / ψηφιακού μετασχηματισμού, της κυκλικής / πράσινης / μπλε / βιώσιμης οικονομίας.

Οι συστηματικές προσεγγίσεις της καινοτομίας έχουν εστιάσει τις σχετικές πολιτικές σε ζητήματα που αφορούν την αλληλεπίδραση μεταξύ φορέων, εξετάζοντας τη δυναμική διαδικασία παραγωγής, διάχυσης και εφαρμογής της γνώσης. Το σύνολο των σχετικών φορέων και οι ροές γνώσης εντός αυτού αποτελούν το «Εθνικό Σύστημα Καινοτομίας» ή το «Οικοσύστημα Καινοτομίας» μίας περιφέρειας .

Περισσότερες πληροφορίες για το Οικοσύστημα Καινοτομίας:

<https://www.een.gr/el/oikosystema-kainotomias>

4 Εμπόδια στην καινοτομία : Δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση

Αν και η καινοτομία είναι πολύ βασική για την οικονομική ανάπτυξη, εντούτοις, υπάρχουν μία σειρά από παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν εμπόδια.

Οικονομικοί Παράγοντες	Επιχειρηματικοί Παράγοντες	Γενικότεροι Παράγοντες
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάληψη υπερβολικών ρίσκων • Υψηλό κόστος • Έλλειψη κατάλληλων πηγών χρηματοδότησης • Υπερβολικά μακροπρόθεσμα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεπαρκής σχεδιασμός καινοτομίας • Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού • Ελλιπής τεχνολογική πληροφόρηση • Ελλιπής πληροφόρηση για την αγορά	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη τεχνολογικών ευκαιριών • Έλλειψη υποδομών • Έλλειψη ανάγκης καινοτομίας λόγω προγενέστερων καινοτομιών • Προβλήματα δικαιωμάτων

καινοτομίας	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσκολία διαχείρισης κόστους καινοτομίας • Αντίσταση στην αλλαγή • Ανεπάρκεια εξωτερικών υπηρεσιών • Έλλειψη δυνατοτήτων συνεργασίας 	ιδιοκτησίας <ul style="list-style-type: none"> • Νομοθετικά, κανονιστικά, φορολογικά κ.λπ. προβλήματα • Μη ανταπόκριση κοινού στόχου
-------------	---	--

Περισσότερες πληροφορίες για τα εμπόδια στην Καινοτομία:

<https://www.ekt.gr/el/magazines/features/18828>

5 Καινοτομία στις Ελληνικές Επιχειρήσεις : Στοιχεία και μετρήσεις

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) συγκεντρώνει τα επίσημα στατιστικά στοιχεία για την καινοτομία στις ελληνικές επιχειρήσεις και συνεισφέρει στην κατανόηση της καινοτομικής δραστηριότητας και δυναμικής της χώρας. Η έρευνα για την Καινοτομία στις επιχειρήσεις (Community Innovation Survey) αποτελεί την επίσημη στατιστική έρευνα για την καινοτομία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διεξάγεται κάθε δύο χρόνια σε όλες τις χώρες-μέλη της ΕΕ μέσω ενιαίου πρότυπου ερωτηματολογίου, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, τις μεθοδολογικές οδηγίες του εγχειριδίου Όσλο (ΟΟΣΑ / Eurostat 2018) και τις κατευθύνσεις της Eurostat, εξασφαλίζοντας συγκρισιμότητα στους δείκτες των χωρών-μελών της ΕΕ.

Οι δείκτες που παράγονται είναι μία από τις κύριες πηγές δεδομένων για τις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "European Innovation Scoreboard" και "Regional Innovation Scoreboard", παρέχοντας συνολικά έξι δείκτες. Επιπλέον, οι στατιστικές καινοτομίας αξιοποιούνται και σε άλλες διεθνείς μελέτες, όπως το STI Scoreboard του ΟΟΣΑ και το Ευρωπαϊκό εξάμηνο της ΕΕ. Στον συγκεκριμένο άξονα παρουσιάζονται στοιχεία για τους τύπους καινοτομίας, τις καινοτομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων, την εισαγωγή νέων προϊόντων στην επιχείρηση και στην αγορά, τον ρόλο του κρατικού τομέα για την υποστήριξη της καινοτομίας μέσω των κρατικών συβάσεων, τις συνεργασίες, τις στρατηγικές και τα εμπόδια που συναντούν οι επιχειρήσεις για την ανάπτυξη καινοτομιών κ.α. <https://metrics.ekt.gr/innovation/about>

Περισσότερες πληροφορίες για την μέτρηση της καινοτομίας:

<https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance->

[indicators/european-innovation-scoreboard_en](https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en)

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/regional-innovation-scoreboard_en

<https://metrics.ekt.gr/>

6 Καινοτόμος επιχειρηματικότητα: Βάζοντας μπρος την ιδέα

Η Καινοτόμος Επιχειρηματικότητα συνδέεται με την αναγνώριση ή τη δημιουργία μιας ευκαιρίας, την ανάληψη κινδύνου και την προώθηση καινοτομιών. Για παράδειγμα, μπορεί να είναι εταιρική επιχειρηματικότητα (νέα επιχειρηματική πρωτοβουλία (new venture) ή spin-out) από μία ήδη λειτουργούσα επιχείρηση, spin-offs ή αυτοαπασχόληση δηλαδή ατομική επιχείρηση. Το σύγχρονο επιχειρείν πρέπει διακρίνεται από ικανότητες που περιλαμβάνουν όχι μονάχα τα απλά χαρακτηριστικά της τυπικής εργασίας, αλλά ιδιαίτερες εξειδικευμένες γνώσεις διαχείρισης, οργάνωσης, διαχείρισης και διεθνών εξελίξεων.

Το επιχειρηματικό σχέδιο (business plan) είναι ο λεπτομερής και απαραίτητος σχεδιασμός της νέας επιχειρηματικής ιδέας και είναι μια διαδικασία που πρέπει να προηγείται της υλοποίησης της και της έναρξης των δραστηριοτήτων. Είναι το εργαλείο, μέσω του οποίου ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα να πείσει τους υποψήφιους χρηματοδότες για την επιχειρηματική ευκαιρία που παρουσιάζει και για την αγορά στην οποία στοχεύει.

Περισσότερες πληροφορίες για την υποστήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας:

<https://imegsevee.gr/%CE%B8%CE%B5%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%AF%CE%B1/1247-autosave-v1/>

7 Μορφές επιχειρήσεων: τί μορφή μπορεί να έχει;

Μάλλον μία από τις παρακάτω...

Ταξινόμηση των οικονομικών μονάδων	
Κριτήριο	Κατηγορίες

Τομέας Παραγωγής	Πρωτογενούς παραγωγής
	Δευτερογενούς παραγωγής
	Τριτογενούς παραγωγής
Φορέας	Δημόσιες
	Ιδιωτικές
	Δημοτικές
	Μεικτές ή ΣΔΙΤ (Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα)
Μέγεθος	Μικρές
	Μεσαίες
	Μικρομεσαίες
	Μεγάλες
Νομικός τύπος	Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ)
	Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ)
	Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ)
	Συνεταιρισμοί κ.α.
	Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ)
	Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚοινΣΕπ)
Σκοπός	Κερδοσκοπικές
	Μη κερδοσκοπικές
Χώρος	Πολυεθνικές
	Εθνικές
	Τοπικές ή Περιφερειακές
Περιουσιακή διάρθρωση	Εταιρείες Παγίου Κεφαλαίου
	Εταιρείες Κυκλοφορούντος Κεφαλαίου
Δομή	Απλές
	Σύνθετες

Ταξινόμηση των οικονομικών μονάδων	
Κριτήριο	Κατηγορίες
Ρόλος μελών	Δομημένες
	Μη δομημένες
Μορφή	Καταναγκαστική
	Ωφελιμιστική
	Κανονιστική
Τύπος συμμετοχής	Αλλοτριωμένος
	Υπολογιστικός
	Ηθικός

Περισσότερες πληροφορίες για τις μορφές και νομική υποστήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας:

<https://www.kemel.gr/library/nomikes-morfes-epicheiriseon>

8 Διανοητική ιδιοκτησία: Προστάτεψε την ιδέα σου

Μπορούμε να προστατεύσουμε την εφεύρεση-επινοήση στην οποία στηρίζουμε την καινοτομία και την αντίστοιχη επιχειρηματική δραστηριότητα, μέσω της απόκτησης και της διατήρησης κατάλληλων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Intellectual Property Rights - IPRs) όπως είναι:

- Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή πατέντες (Patents), που κατοχυρώνουν μια επινοήση ή εφεύρεση.
- Η καταχώριση (βιομηχανικών) σχεδίων (Design Registration), που προστατεύει τη συνολική οπτική και αισθητική εμφάνιση ενός προϊόντος και περιλαμβάνει το σχήμα του, τη διαμόρφωσή του, τη μορφή του (πατρόν, καλούπι, μοτίβο κ.ά.) και τη διακοσμητική πλευρά του.
- Τα εμπορικά σήματα (Trademarks), που προστατεύουν λέξεις ή σύμβολα με τα οποία επιδιώκεται να γίνει διακριτή (αναγνωρίσιμη) η πηγή του προϊόντος.
- Τα πνευματικά δικαιώματα (Copyright), που προστατεύουν συγγραφικές εργασίες ή καλλιτεχνικά έργα.

Για παράδειγμα, η πατέντα (το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας) είναι ένα αποκλειστικό και προσωρινό (συνήθως ισχύει για 20 έτη) δικαίωμα εκμετάλλευσης, το οποίο χορηγείται για νέες εφαρμόσιμες εφευρέσεις (επινοήσεις). Δεν μπορείς όμως να κατοχυρώσεις («πατεντάρεις») οτιδήποτε. Η πατέντα περιγράφει μια τεχνική λύση σε ένα τεχνικό πρόβλημα. Για την κατοχύρωση μιας εφεύρεσης (επινοήσης) με πατέντα απαιτείται να ικανοποιούνται ορισμένες προϋποθέσεις:

- Να έχει ένα στοιχείο νεωτερισμού (novelty),
- Να είναι χρήσιμη (useful),
- Να μην είναι προφανής (not obvious),
- Να επιτρέπει τη σαφή και πλήρη αποκάλυψή της (clear and complete disclosure).

Συνήθως, η αίτηση για την απόκτηση πατέντας υποβάλλεται στον αντίστοιχο Εθνικό Οργανισμό (στην Ελλάδα είναι ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών και βιομηχανικών σχεδίων) ή στο

αντίστοιχο Ευρωπαϊκό Γραφείο (European Patent Office) που καλύπτει τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η στρατηγική για την κατοχύρωση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας δεν αφορά μόνον τις μεγάλες και καθιερωμένες επιχειρήσεις. Απασχολεί, ιδιαίτερα, και τις νέες καινοτόμες επιχειρήσεις εντάσεως γνώσης.

Περισσότερες πληροφορίες για το την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας:

https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/index_el.htm

<https://www.obi.gr/el/>

<https://ipacademy.gr/>

9 Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020: Εξειδικεύοντας... κερδίζουν όλοι

Η σύλληψη της έννοιας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (S3) έγινε την δεκαετία του 2000. Βάση της S3 είναι η έννοια ότι η καινοτομία αναδύεται κατ' αρχήν σε τοπικό επίπεδο αφού αξιοποιηθούν τα δυνατά σημεία και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εκάστοτε χώρας/περιοχής, και εν συνεχεία οικοδομείται πάνω στα δυνατά σημεία και συγκριτικά πλεονεκτήματα της και το δυναμικό της για αριστεία και ανταγωνισμό.

Η S3 πρέπει να δίνει προτεραιότητα σε τομείς, πεδία και οικονομικές δραστηριότητες, όπου οι περιφέρειες ή οι χώρες έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ή έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην ανάπτυξη με γνώμονα τη γνώση και να επιφέρουν τον οικονομικό μετασχηματισμό που απαιτείται για την αντιμετώπιση των μεγάλων και πιο επείγουσών προκλήσεων για την κοινωνία και το περιβάλλον. Ο αριθμός και η φύση αυτών των προτεραιοτήτων προφανώς και διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Η S3, όμως, είναι και συγχρόνως ευέλικτη και δυναμική.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 η S3 εγκολπώθηκε και χρησιμοποιήθηκε ευρέως στην ευρωπαϊκή περιφερειακή χάραξη πολιτικής. Πάνω από 160 περιοχές στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν προετοίμασαν και εφάρμοσαν Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης, με στόχο να οδηγηθούν στην ανάπτυξη ενός παγκόσμιου κυκλώματος παραγωγής γνώσης, αλλά και κατάλληλων και εφαρμόσιμων πολιτικών πάνω σε τέσσερις βασικές αρχές:

1. Η Έξυπνη Εξειδίκευση είναι μια προσέγγιση που βασίζεται στον τόπο, που σημαίνει ότι βασίζεται στα δυνατά σημεία, το δυναμικό και τους πόρους που διατίθενται στις περιφέρειες ή τα κράτη μέλη και στις συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις τους, προκειμένου να εντοπίσει μοναδικές ευκαιρίες για ανάπτυξη.

2. Η χάραξη στρατηγικής προϋποθέτει συγκεκριμένες επιλογές για επένδυση. Τα κράτη-μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να υποστηρίζουν μόνο έναν περιορισμένο αριθμό καλά προσδιορισμένων προτεραιοτήτων για επενδύσεις ή/και ομάδες που βασίζονται στη γνώση. Εξειδίκευση σημαίνει εστίαση σε ανταγωνιστικές δυνάμεις και ρεαλιστικές δυνατότητες ανάπτυξης, που πρέπει, όμως, να υποστηρίζονται από μια κρίσιμη μάζα δραστηριότητας και αντίστοιχους επιχειρηματικούς πόρους.
3. Ο καθορισμός προτεραιοτήτων δεν πρέπει να είναι μια κάθετη διαδικασία επιλογής «Από πάνω προς τα κάτω» (Top-down approach). Αντιθέτως, οφείλει να είναι μια ευέλικτη διαδικασία που θα συμπεριλαμβάνει και θα εμπλέκει ενεργά τα ενδιαφερόμενα μέρη (Stakeholders) και η οποία θα βασίζεται στην «Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης» (ΔΕΑ).
4. Μια καλή στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει ένα σαφές σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης καθώς και μηχανισμό αναθεώρησης για την επικαιροποίηση των στρατηγικών επιλογών.

Περισσότερες πληροφορίες για την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης:

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticRIS3.aspx>

<https://gsri.gov.gr/ethniki-stratigiki-exypnis-exeidikefsis-2021-2027/>

10 Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 στην ΠΒΑ: Εστιάζοντας στους διαθέσιμους υλικούς πόρους & ανθρώπινο δυναμικό με νέες ιδέες

Η ΠΣΕΕ (S3) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (ΠΒΑ)¹ χαράχθηκε με γνώμονα βασικές της ιδιαιτερότητες όπως το ότι δεν αποτελείται από έναν ενιαίο γεωγραφικό χώρο, αλλά έναν πολυδιασπασμένο νησιωτικό χώρο. Η ιδιαιτερότητα αυτή δεν περιορίζεται στα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, αλλά κυρίως στο γεγονός ότι υπάρχει έντονη διαφοροποίηση μεταξύ μεγάλων και μικρών νησιών. Αυτές οι διαφορές αλλά και η απομόνωση που μπορεί να υπάρχει λόγω της νησιωτικότητας, του περιορισμού στις επικοινωνίες καθώς και η στενότητα των πόρων (ανθρώπινων και φυσικών) σε κάθε νησί δημιουργούν ένα τελείως διαφορετικό πλαίσιο ανάπτυξης σε σχέση με την ηπειρωτική χώρα. Κατ'επέκταση, είναι δύσκολο να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας (λόγω περιορισμού πόρων) και μεγάλες αγορές και επιχειρήσεις (λόγω μικρού πληθυσμού και απομόνωσης).

Για μια Περιφέρεια σαν την ΠΒΑ, οι προτεραιότητες όφειλαν να επικεντρωθούν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των νησιωτικών επιχειρήσεων με την ενσωμάτωση καινοτομιών σε όλη τη διαδικασία παραγωγής και διακίνησης προϊόντων και υπηρεσιών με προτεραιότητα στις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες. Έχοντας υπόψη όλα τα παραπάνω το

όραμα που προτάθηκε και εφαρμόστηκε ήταν:

“Μετασχηματισμός της οικονομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην έξυπνη αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων και ανάδειξη τους σε συστήματα νέας δυναμικής και προοπτικής”. Βάσει αυτού του οράματος και σε συσχέτιση με τους κλάδους προτεραιότητας της ΕΣΕΕ 2014-2020, η S3 της ΠΒΑ επικεντρώθηκε στους εξής κλάδους και αλυσίδες αξίας.

- Αγροδιατροφή
- Τουρισμός, Πολιτισμός, Περιβάλλον
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Νησιά ίσων Ευκαιριών

¹Στρατηγικό πλαίσιο για την “Έξυπνη Εξειδίκευση” στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Περισσότερες πληροφορίες για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΒΑ 2014- 2020:

https://www.espa.gr/elibrary/RIS3_BoreioAigaio_201502.pdf

[https://nikosthomaids.gr/wp-](https://nikosthomaids.gr/wp-content/uploads/2020/10/%CE%A0%CE%A3%CE%95%CE%9A-%CE%92%CE%91-%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%97-05-2018.pdf)

[content/uploads/2020/10/%CE%A0%CE%A3%CE%95%CE%9A-%CE%92%CE%91-%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%97-05-2018.pdf](https://nikosthomaids.gr/wp-content/uploads/2020/10/%CE%A0%CE%A3%CE%95%CE%9A-%CE%92%CE%91-%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%97-05-2018.pdf)

11 Γραφείο Καινοτομίας : Ένα πολύ-εργαλείο στην διάθεση όλων

Το Γραφείο Καινοτομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (ΠΒΑ) δημιουργήθηκε για να συμβάλει στην διάχυση της καινοτομίας υποστηρίζοντας την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ώστε να ενισχύσει την ανταγωνιστική της θέση.

Αυτό γίνεται μέσα από την υποστήριξη του μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης με σκοπό και τον προσανατολισμό της προς νέα ή αναβαθμισμένα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την Περιφέρεια.

Η υποστήριξη της λειτουργίας του Περιφερειακού Συμβουλίου Ερευνάς και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ) όπως και της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) αποτελούν βασικά κομμάτια της δραστηριότητας του. Τα αποτελέσματα των διαδικασιών αυτών επικοινωνούνται και χρησιμοποιούνται από το Δίκτυο Φορέων της ΠΒΑ που αποτελεί πλέον ένα επίσημο δίκτυο τετραπλής έλικας της Περιφέρειας το οποίο συνεισφέρει με

ιδέες τον αναπτυξιακό σχεδιασμό αλλά και ωριμάζει με σκοπό να μπορεί να απορρόφα και να εκτελεί όλο και σημαντικότερα έργα ακόμη και σε διεθνές επίπεδο.

Οργανώνει επίσης σειρά δράσεων προβολής & δημοσιότητας σε συνεργασία και με μέλη του δικτύου φορέων και ενδυναμώνει την σχέση του με το γραφείο μεταφοράς τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με σκοπό να υποβοηθήσει την γεφύρωση μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της καινοτόμου επιχειρηματικότητας ενώ ήδη συμμετέχει σε πανευρωπαϊκές δράσεις ενίσχυσης της καινοτομίας με ηχηρό παράδειγμα την συμμετοχή της ΠΒΑ μέσω του Γραφείου Καινοτομία, ως μοναδική περιφέρεια από την Ελλάδα που επιλέχθηκε στην πρωτοβουλία "Partnerships for Regional Innovation".

Το Γραφείο Καινοτομίας είναι ένα έργο το οποίο υποστηρίζει άμεσα την Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προγραμματισμού (ΔΙΑΠ) και χρηματοδοτείται από το ΕΠ Βόρειο Αιγαίο 2014-2020 & Ανάδοχος είναι η εταιρία ΕΕΟ Group ΑΕ.

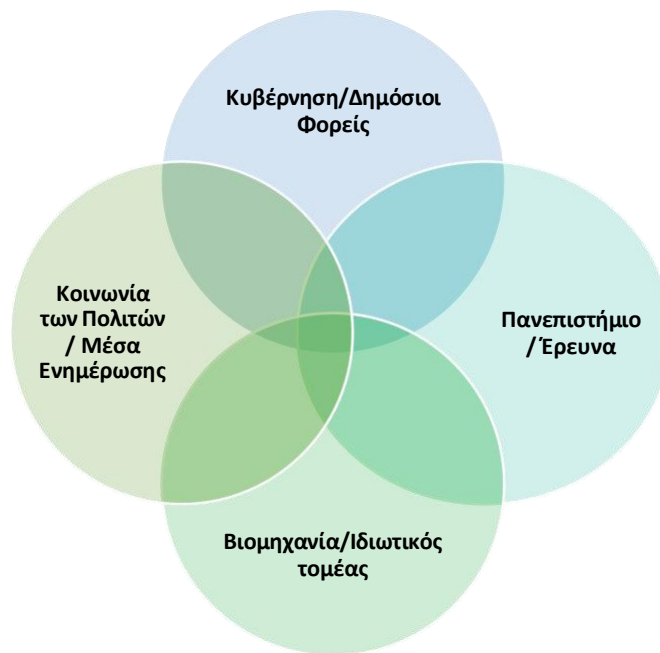
Περισσότερες πληροφορίες για το Γραφείο Καινοτομίας:

<https://www.na-regional-innovation-office.gr/>

12 Δίκτυο Φορέων ΠΒΑ: Μια διαδραστική πλατφόρμα συνεργασίας

Με την υποστήριξη του Γραφείου Καινοτομίας δημιουργείται η πλατφόρμα συνεργασίας του Δικτύου Φορέων της Περιφέρειας, όπου τα μέλη του Δικτύου μπορούν να αλληλεπιδρούν με την παράθεση προβλημάτων και προκλήσεων που προέκυψαν ως αποτέλεσμα της συνεργασίας τους και να προτείνουν ιδέες για την αξιοποίηση του δυναμικού της καινοτομίας που μπορεί να προσφέρει λύσεις στην τοπική κοινωνία. Η ένταξη των φορέων έγινε με βάση το μοντέλο της τετραπλής έλικας.

Η «τετραπλή έλικα» [Quadruple Helix ή QH] αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: α) Κυβέρνηση/Δημόσιοι Φορείς, β) Πανεπιστήμιο/Ερευνα, γ) Βιομηχανία/Ιδιωτικός Τομέας, δ) Κοινωνία των Πολιτών/Μέσα Ενημέρωσης. Το μοντέλο QH βασίζεται στην παραδοχή ότι οι τέσσερις αυτοί φορείς όταν συνεργαστούν σε μακροχρόνια βάση και ενώσουν τις δυνάμεις τους, μπορούν να συμβάλουν στην πρόοδο και να ενισχύσουν τους τοπικούς πόρους καθώς και να συμβάλουν ουσιαστικά στην καινοτομία και την αειφόρο τοπική ανάπτυξη.

Η αλληλεπίδραση των φορέων οδηγεί σε παραγωγή καινοτόμων στρατηγικών, προσεγγίσεων και εργαλείων για το οικοσύστημα καινοτομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, εκμεταλλευόμενο τα ειδικά χαρακτηριστικά και ανάγκες της. Παράλληλα, θα προσφέρει τα αποτελέσματα της διεργασίας αυτής, την μεθοδολογία και τα μέσα που θα παραχθούν προς τους τοπικούς κυβερνητικούς φορείς, ώστε να υποστηριχθούν στη λήψη αποφάσεων και χάραξης πολιτικής σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη. Οι φορείς που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καλύπτουν όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που εντάσσονται στα προαναφερόμενα κριτήρια, φυσικά με διαφορετικό τρόπο και εύρος ο καθένας, αλλά δημιουργούν συνέργειες, συμπληρωματικότητα και αλληλοεπίδραση που μπορεί να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα, δηλαδή, την αποτελεσματική ενεργοποίηση της ΠΒΑ στην έρευνα, καινοτομία και επιχειρηματικότητα.

Περισσότερες πληροφορίες για το Δίκτυο Φορέων:

<https://www.na-regional-innovation-office.gr/diktyo-foreon-tetraplis-elikas-pva/>

13 Περιφερειακά όργανα & Έξυπνη Εξειδίκευση: Πιο έξυπνο Δημόσιο...

Το Γραφείο Καινοτομίας της ΠΒΑ παρέχει υποστήριξη στα Περιφερειακά Όργανα που συμμετέχουν στη διακυβέρνηση της RIS3 και ειδικότερα στη

Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (Δι.Α.Π.), στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Διαχειριστική Αρχή) και στο Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας.

Ως προς την υποστήριξη της Δι.Α.Π. βασικός στόχος είναι η ενδυνάμωσή της για την συμμετοχή της σε εθνικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές δράσεις διάχυσης και δικτύωσης αναφορικά με τις Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης και η διεξαγωγή εκδηλώσεων μόχλευσης του οικοσυστήματος καινοτομίας, με αποτέλεσμα εμμέσως να υποστηρίζονται για τις ίδιες δράσεις οι καθ' ύλην αρμόδιες Οργανικές Μονάδες της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ), αποτελεί γνωμοδοτικό όργανο προς την περιφέρεια για την διαμόρφωση αναπτυξιακών δράσεων και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας. Ως προς την υποστήριξή του από το Γραφείο Καινοτομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, βασικός στόχος είναι η παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών γραμματείας κατά τις συνεδριάσεις του.

Περισσότερες πληροφορίες για την Δι.Α.Π, ΕΥΔ ΠΒΑ & ΠΣΕΚ:

<https://www.pvaigaiou.gov.gr/>

<https://www.pepba.gr/>

<http://www.opengov.gr/ypepth/?p=2428>

14 Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) : Αν η S3 είναι η μηχανή, η ΔΕΑ «είναι ο κινητήρας»

Ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της S3 αν όχι το πλέον βασικό και ειδοποιό - είναι η Διαδικασία της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ). Η ΔΕΑ ιεραρχεί τις επενδύσεις ακολουθώντας μια προσέγγιση ιεράρχησης, η οποία βασίζεται σε τεκμήρια, ενώ καθοδηγείται από την εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων και δίνει προσοχή στην δυναμική της αγοράς. Η ΔΕΑ χρησιμοποιεί την επιχειρηματική γνώση που υπάρχει στη χώρα/περιφέρεια υιοθετώντας μια επιχειρηματική προσέγγιση με την έννοια της έμφασης στις ευκαιρίες της αγοράς, της διαφοροποίησης από άλλες χώρες/περιφέρειες, της ανάληψης (και διαχείρισης) ρίσκου και της αναζήτησης συμμαχιών για τη βελτιστοποίηση της πρόσβασης σε πόρους και της χρήσης αυτών (φυσικοί πόροι, χρηματοοικονομικοί, πνευματικοί πόροι, γνώση της αγοράς κλπ.). Αυτό σημαίνει ότι οι φορείς χάραξης πολιτικής θα πρέπει να εμπλέξουν όλους τους τύπους παραγόντων στο χώρο της καινοτομίας (επιχειρήσεις, κέντρα τεχνολογίας, Πανεπιστήμια, δημόσιους φορείς και φορείς επιχειρηματικών κεφαλαίων (Venture Capitalists), την κοινωνία των πολιτών κλπ. σε μια

επιχειρηματική διαδικασία για το σχεδιασμό της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Η ΔΕΑ απαιτεί μια περιεκτική και διαδραστική προσέγγιση στα διάφορα στάδια της χάραξης πολιτικής. Για την επιτυχή εφαρμογή της S3, δεν αρκεί απλώς η πολιτεία και τα ενδιαφερόμενα μέρη (Stakeholders) να προσδιορίσουν άπαξ από κοινού τις επενδυτικές και αναπτυξιακές προτεραιότητες. Αντιθέτως, από τη στιγμή που έχει ξεκινήσει η διαδικασία της «ανακάλυψης» είναι σημαντικό να διατηρηθεί η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στα διάφορα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής. Αυτή η νέα διάσταση, που θα μπορούσε να αναφέρεται ως μια συνεχής διαδικασία, είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης, αλλά και της δέσμευσης στους στρατηγικούς στόχους που κωδικοποιούνται στην S3, και ως εκ τούτου αποτελεί βασικό συστατικό για τη επιτυχή υλοποίηση της ίδιας της στρατηγικής. Το Γραφείο Καινοτομίας θα στηρίξει της ΔΕΑ στην ΠΒΑ μέσα από οργάνωση οκτώ ημερίδων συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων με συγκεκριμένη μεθοδολογία.

Περισσότερες πληροφορίες για τη ΔΕΑ:

<http://www.gsrt.gr/central.aspx?slid=12815091138016461528369&JScript=1>

<https://www.na-regional-innovation-office.gr/diadikasia-epicheirimatikis-anakalyps/>

15 Έξυπνη Εξειδίκευση 2021 - 27: Βιώσιμη Ανάπτυξη παντού

Η νέα προγραμματική περίοδος 2021-2027 έρχεται να προσδώσει ένα ακόμα στοιχείο στην S3, αυτό της έννοιας της βιωσιμότητας (Sustainability). Η περιφερειακή πολιτική πρέπει να επικεντρωθεί σε μετασχηματιστικές αλλαγές. Η καινοτομία δεν πρέπει να ακολουθεί τυφλά τη λογική της ανταγωνιστικότητας, αλλά πρέπει να ανταποκρίνεται σε ευρύτερες περιφερειακές κοινωνικές προκλήσεις και να αποτελεί ένα «ενδιάμεσο βήμα προς τους πιο μακροπρόθεσμους στόχους της προώθησης της βιωσιμότητας και της ένταξης».

Η ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών μόλις εγκαινίασαν τις Συμπράξεις για την Περιφερειακή Καινοτομία (Partnerships for Regional Innovation-PRIs), αναγνωρίζοντας πλήρως τον ρόλο όλων των επιπέδων διακυβέρνησης στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Οι Συμπράξεις για την Περιφερειακή Καινοτομία φιλοδοξούν να γίνουν ένα στρατηγικό πλαίσιο για μετασχηματισμό με γνώμονα την καινοτομία, συνδέοντας τις προτεραιότητες της ΕΕ με εθνικά σχέδια και ευκαιρίες και προκλήσεις που βασίζονται σε περιφερειακά ενδιαφέροντα. Στόχος είναι να επεκταθεί και να ενισχυθεί το στρατηγικό δυναμικό της καινοτομίας για να

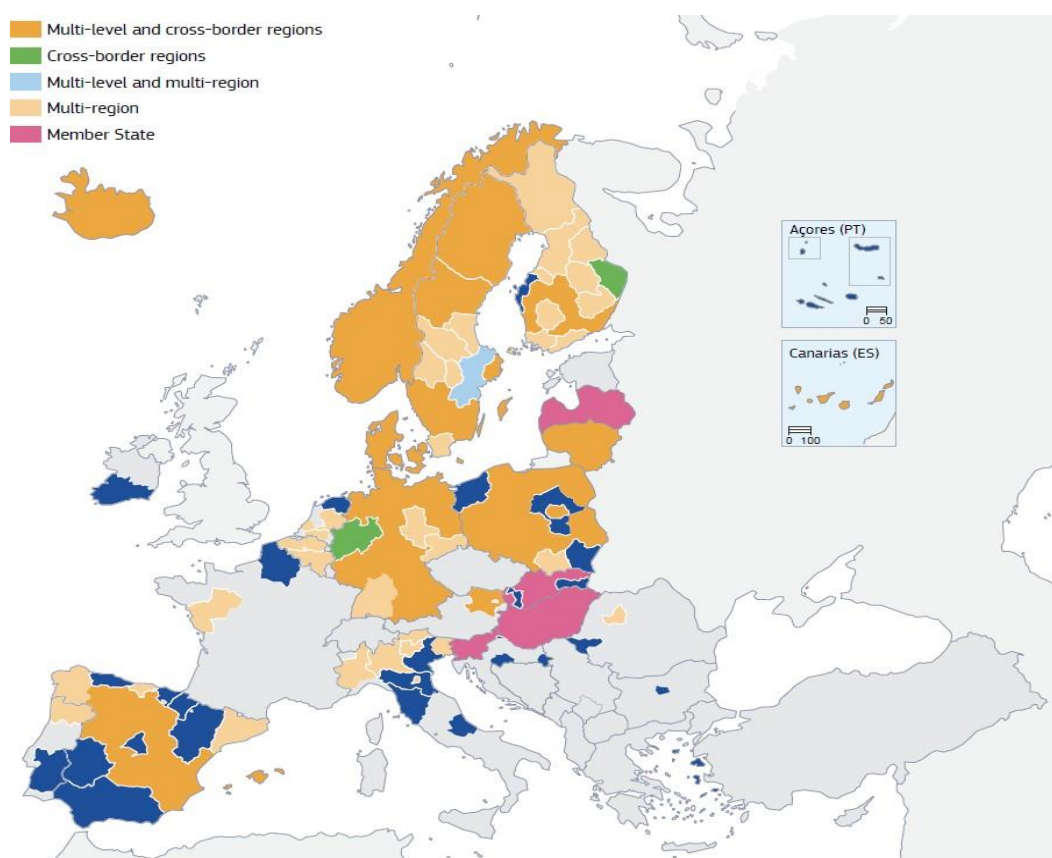

εμπνεύσει, να επηρεάσει και να γονιμοποιήσει άλλες τομεακές πολιτικές, όπως η βιομηχανική, η απασχόληση, η εκπαίδευση, η περιβαλλοντική και κοινωνική πολιτική, οι οποίες μέχρι στιγμής λειτουργούσαν σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητα.

Η Περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου είναι η μοναδική ελληνική περιφέρεια που εντάχθηκε στο πρόγραμμα αυτό και θα συμμετάσχει στην πιλοτική φάση που περιλαμβάνει κράτη μέλη, περιφέρειες και ομάδες περιφερειών, οι οποίες έχουν προσφερθεί εθελοντικά να αναπτύξουν και να δοκιμάσουν από κοινού την νέα προσέγγιση με επίκεντρο την επιλογή νέων πρακτικών εργαλείων πολιτικής. Αυτά τα εργαλεία στοχεύουν κυρίως στην ενίσχυση του συντονισμού και της κατευθυντικότητας των περιφερειακών, εθνικών και πολιτικών καινοτομίας της ΕΕ για την εφαρμογή της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης της Ευρώπης και την αντιμετώπιση του χάσματος καινοτομίας στην ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες για τις Συμπράξεις για την Περιφερειακή Καινοτομία:

<https://cor.europa.eu/el/news/Pages/Partnerships-for-Regional-Innovation.aspx>

16 Προώθηση της έρευνας και των αποτελεσμάτων της : Αξιοποίηση

Η Μεταφορά Τεχνολογίας αναφέρεται στη διαδικασία μεταφοράς αποτελεσμάτων, που προκύπτουν από την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, στην αγορά και στην ευρύτερη κοινωνία, παράλληλα με την ανάπτυξη συναφών δεξιοτήτων και διαδικασιών, και αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας τεχνολογικής καινοτομίας. Είναι ο δίαυλος που επιτρέπει τις επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη (R&D) να μετατραπούν σε όφελος της οικονομίας και της κοινωνίας, μέσω καινοτόμων τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται από

επιχειρήσεις και άλλους παράγοντες της αγοράς, καθώς και λύσεων που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες ανάγκες και κοινωνικές προκλήσεις.

Σε αυτή την κατεύθυνση, το Γραφείο Καινοτομίας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου θα συνεργαστεί με το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, αποστολή του οποίου αποτελεί η δημιουργία ενός ευνοϊκού πλαισίου για την περαιτέρω ενθάρρυνση της συνεργατικής έρευνας μεταξύ του Πανεπιστημίου και εμπλεκόμενων / ενδιαφερόμενων τρίτων φορέων (επιχειρησιακών, κυβερνητικών, κρατικών, αναπτυξιακών, κοινωνικών και ερευνητικών οργανισμών) για την προσέλκυση ιδιωτικής χρηματοδότησης της έρευνας, με σκοπό μεταξύ άλλων την επιτάχυνση της καινοτομίας.

Περισσότερες πληροφορίες για το Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας του ΠΑ:

https://www.ru.aegean.gr/elke_website/research/technology_offices

---

² https://www.ru.aegean.gr/elke_website/research/technology_offices

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Γραφείου Καινοτομίας

www.na-regional-innovation-office.gr

[Στείλτε την ιδέα σας ή την τεχνολογική σας ανάγκη](#)

[Πάρτε μέρος στη Επιχειρηματική Ανακάλυψη](#)

[Μάθετε για τα Χρηματοδοτικά προγράμματα – Προσκλήσεις](#)

[Γνωρίστε περισσότερα για την κυκλική & μπλε οικονομία](#)

[Τον Ψηφιακό μετασχηματισμό](#)

[Τη Διεθνοποίηση](#)